

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 261/03-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránaya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti M. V., bytom D., zastúpeného advokátom JUDr. P. B., Advokátska kancelária, Š., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 306/97 na neverejnom zasadnutí 3. marca 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 306/97 p o r u š i l základné právo M. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 306/97 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. V. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania M. V. v sume 8 796 Sk (slovom osemtisíc sedemstodeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. P. B., Advokátska kancelária, Š., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti M. V. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 261/03-9 z 26. novembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť M. V., bytom D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. B., Advokátska kancelária, Š., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 306/97. Právny zástupca sťažovateľa sťažnosť doplnil podaniami z 20. novembra 2003, 1. decembra 2003 a 15. januára 2004.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že 5. júla 1997 podal na okresnom súde návrh na rozvod manželstva, ktorým sa domáhal rozvodu manželstva s V. V. a úpravy práv a povinností k maloletej V. V., ktorá ešte pred podaním návrhu na rozvod manželstva bola zverená do pestúnskej starostlivosti J. a M. V., starých rodičov maloletej. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd od podania návrhu vo veci vôbec nekonal (odhliadnuc od jedného alebo dvoch pojednávanií vytýčených v roku 1999 a uznesenia vydaného v roku 2001, ktorým do konania pribral pestúnov maloletej), a to aj napriek žiadosti jeho právneho zástupcu zaslanej 21. júla 2003, ktorou okresnému súdu oznámil prevzatie právnej veci a zároveň požiadal zákonného sudcu o odstránenie prietáhov v konaní. Podľa sťažovateľa týmto „*laxným prístupom súdu a dlhoročnou nečinnosťou vo veci, ktorá si nevyžaduje žiadne rozsiahle dokazovanie ani zložité či časovo náročné úkony*“, bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľ vo svojej sťažnosti z 15. októbra 2003 žiadal, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že

„1. Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod spis. zn. 12 C 306/97 porušil právo M. V., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote, garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava II sa v konaní vedenom pod spis. zn. 12 C 306/97 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. V. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť mu v lehote do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. M. V. sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 8.796 Sk (2 x úkon pr. služby po 4.270 Sk za prevzatie veci a spísanie sťažnosti a 2 x rež. paušál po 128 Sk), ktorú je Okresný súd Bratislava II povinný mu vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. B., advokáta, a to v lehote do 15 dní od právoplatnosti nálezu“.

V sťažnosti právny zástupca sťažovateľa zdôvodnil požadované finančné zadosťučinenie nasledovne: „*(...) sťažovateľ už 10 rokov nežije v spoločnej domácnosti so*

svojou (formálne stále) manželkou, 7 rokov sa s ňou kvôli nečinnosti súdu rozvádza, spoločné dieťa pochádzajúce z manželstva žije v domácnosti s pestúnkou J. V. (druhý pestún M. V. zomrel v roku 2003) a svojim otcom, sťažovateľom. Jeho právny status je už 7 rokov neistý, resp. nekonanie súdu vo veci rozvodu jeho manželstva mu neumožňuje založiť si novú rodinu.“

Sťažovateľ ústavnému súdu predložil taktiež fotokópiu svojej sťažnosti na prietahy v konaní z 9. septembra 2003 preukazujúcej využitie účinného právneho prostriedku nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Na základe výzvy ústavného súdu z 18. decembra 2003 sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril (podaním sp. zn. Spr. 2121/03 z 13. apríla 2004) aj okresný súd. V predmetnom vyjadrení sa uvádza: „(...)Po oboznámení sa s obsahom predmetného spisu som zistila, že sťažnosť sťažovateľa týkajúca sa prietahov v konaní je dôvodná, pričom tieto doposiaľ pretrvávajú. Dôvody sú jednak objektívne, zavinené nedostatočným personálnym obsadením súdu v roku 2002, kedy zákonná sudkyňa Mgr. N. nastúpila v apríli na materskú dovolenku a vec bola prikázaná na vybavenie inému sudcovi až v októbri 2002, a tiež subjektívne. Je nepochybné, že zákonná sudkyňa JUDr. P. P. doposiaľ vo veci nekonala, táto skutočnosť však vyplýva z veľkého množstva vecí, ktoré táto sudkyňa vybavuje.

Súčasne Vám oznamujem, že súhlasím s tým, aby ústavný súd upustil od konania o veci samej na verejnom ústnom pojednávaní.(...)“

Právny zástupca sťažovateľa v podaní z 15. januára 2004 ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednania predmetnej veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Dňa 4. júna 1997 sťažovateľ na Okresný súd Šaľa doručil svoj návrh na rozvod manželstva, v ktorom ako druhého účastníka v konaní označil V. V., bytom B. (ďalej len „odporkyňa“).

Vo veci konajúca sudkyňa pokynom z 5. júna 1997 nechala vyzvať sťažovateľa na predloženie potvrdenia o poslednom spoločnom bydlisku manželov.

Sťažovateľ 12. júna 1997 okresnému súdu predložil čestné prehlásenie s úradne overeným podpisom, ktorým prehlásil, že posledné spoločné bydlisko s odporkyňou mal na adrese B.

Okresný súd Šaľa listom z 13. júna 1997 sťažovateľovi oznámil, že spisový materiál v predmetnej veci postupuje Okresnému súdu Bratislava III z dôvodu jeho miestnej príslušnosti podľa § 88 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Na základe pokynu vo veci konajúcej sudkyne Okresného súdu Šaľa z 23. júna 1997 bol predmetný spis doručený 27. júna 1997 Okresnému súdu Bratislava III.

Okresný súd Bratislava III nesúhlasil s postúpením spisu, a preto ho na základe pokynu vo veci konajúceho sudcu z 2. júla 1997 odstúpil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), aby rozhodol o miestnej príslušnosti.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndc 704/97 z 24. júla 1997 (ďalej len „uznesenie z 24. júla 1997“) rozhodol, že na prejednanie veci je miestne príslušný okresný súd.

Spomínané uznesenie najvyššieho súdu bolo Okresnému súdu Bratislava III doručené 1. augusta 1997.

Vo veci konajúci sudca Okresného súdu Bratislava III nechal pokynom zo 6. augusta 1997 uznesenie z 24. júla 1997 doručiť účastníkom konania.

Listom z 26. septembra 1997 (doručeným 6. októbra 1997) bol spisový materiál v predmetnej veci odstúpený okresnému súdu.

Pokynom z 27. októbra 1997 nechal vo veci konajúci sudca požiadať Okresný súd Galanta o zapožičanie spisu sp. zn. Nc 709/94 a poručnícke oddelenie Okresného súdu Šaľa o ustanovenie kolízneho opatrovníka pre maloletú V V.

Okresný súd Šaľa listom doručeným 17. novembra 1997 požiadal okresný súd o oznámenie identifikačných údajov ohľadom účastníkov konania, aby im bolo možné doručiť uznesenie o ustanovení opatrovníka.

Okresný súd reagoval na prípis Okresného súdu Šaľa listom z 18. novembra 1997 doručeným 9. decembra 1997 (oznámil mu chybnú adresu odporkyne: B.).

Okresnému súdu bola 12. decembra 1997 doručená opätovná žiadosť Okresného súdu Šaľa o zaslanie identifikačných údajov ohľadom účastníkov konania, aby im bolo možné doručiť uznesenie o ustanovení opatrovníka.

Okresný súd Šaľa listom z 10. marca 1998 (doručeným 18. marca 1998) požiadal okresný súd, aby mu oznámil, či mu nie je známa iná adresa odporkyne, pretože na adrese B. zásielky nepreberá.

Vo veci konajúca sudkyňa pokynom z 24. marca 1998 nechala zistiť pobyt odporkyne v Mestskej evidencii obyvateľov, ako aj v Centrálnnej evidencii pobytu obyvateľov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „CEPO MV SR“).

Podľa úradného záznamu bol 9. júna 1998 vylúčený spis Okresného súdu Galanta sp. zn. Nc 709/94.

CEPO MV SR na výzvu okresného súdu odpovedala listom č. p. PPZ-prieb-16524/OI-CE-1998 z 30. marca 1998 doručeným 3. apríla 1998 (oznámila, že adresa trvalého pobytu odporkyne je B.).

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave listom z 31. marca 1998 doručeným 3. apríla 1998 okresnému súdu oznámilo zistené miesto pobytu odporkyne.

Pokynom z 22. júna 1998 nechal vo veci konajúci sudca vyhotoviť odpoveď na žiadosť Okresného súdu Šaľa z 10. marca 1998, v ktorej mu oznámil zistenú adresu odporkyne pre doručovanie.

Okresný súd Šaľa uznesením sp. zn. Nc 496/97 z 10. decembra 1997, ktoré nadobudlo právoplatnosť 15. apríla 1998, ustanovil pre maloletú V. V. opatrovníka (Okresný úrad Šaľa, odbor sociálnych vecí). Uvedené uznesenie bolo okresnému súdu doručené 21. júla 1998.

Pokynom z 15. februára 1999 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 12. marec 1999, nechal naň predvolať účastníkov konania a vykonať ďalšie úkony súvisiace s prípravou pojednávania.

Listom č. K 99/01729-Tha z 5. marca 1999 (doručeným 11. marca 1999) Okresný úrad Šaľa ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní a súčasne v ňom odporučil, aby maloletá V. V. ostala i naďalej v spoločnej pestúnskej starostlivosti starých rodičov – J. a M. V.

V spise sa nachádzal pokyn vo veci konajúcej sudkyne z 22. februára 1999, ktorým vytýčila termín pojednávania na 12. marec 1999 a nechala naň predvolať účastníkov konania. Zápisnica z pojednávania konaného 12. marca 1999 sa v spise nenachádzala.

Pokynom vo veci konajúceho sudcu zo 17. marca 1999 vytýčil vo veci konajúci sudca nový termín pojednávania na 16. apríl 1999 a nechal naň predvolať účastníkov konania.

Okresný úrad Šaľa listom č. 305/94-99/01729-Tha z 9. apríla 1999 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní a súčasne uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava podanej správy z 5. marca 1999.

Pojednávanie konané 16. apríla 1999 okresný súd po vypočutí sťažovateľa uznesením odročil na neurčito (na pojednávaní predložil potvrdenie o svojom pobyte, ako aj prehľad svojich zárobkov za posledný rok).

Vo veci konajúci sudca vytýčil pokynom zo 16. apríla 1999 nový termín pojednávania na 26. máj 1999 a nechal naň predvolať účastníkov konania.

Pojednávanie konané na okresnom súde 26. mája 1999 bolo po vypočutí odporkyne uznesením odročené na neurčito s tým, že do konania budú ako účastníci konania v časti konania o zverení maloletého dieťaťa pribratí J. a M. V.

Uznesením č. k. 12 C 306/97-35 zo 4. septembra 2001 boli do konania o úpravu práv a povinností rodičov k maloletej V. V. pribratí manželia J. a M. V. Na základe pokynu vo veci konajúcej sudkyne bolo uznesenie zo 4. septembra 2001 doručené všetkým účastníkom konania do 2. októbra 2001.

Pokynom z 22. apríla 2002 dala vo veci konajúca sudkyňa spis na lehotu.

Listom z 21. júla 2003 doručeným 22. júla 2003 advokát Mgr. P. B. oznámil okresnému súdu, že prevzal právne zastúpenie sťažovateľa, požiadal o odstránenie pried'ahov v predmetnom konaní, ako aj to, že pestún M. V. medzičasom zomrel.

Pokynom súdnej kancelárie z 15. januára 2004 nechala vo veci konajúca sudkyňa vykonať viacero úkonov súvisiacich s prípravou pojednávania.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...)“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh na rozvod manželstva spojený s konaním o úprave práv a povinností rodičov k dieťaťu. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Ústavný súd pri posudzovaní dĺžky konania v uvedenom prípade zohľadnil aj predmet tohto konania, ktorý je podľa judikatúry štrasburgských orgánov zaradený medzi konania, ktorým majú príslušné súdne orgány venovať „mimoriadnu

starostlivosť“, pretože akékoľvek procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok de facto rozhodnutie o otázke predloženej súdu (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8.7.1987, H. v United Kingdom, para 85).

B) Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd zistil, že sťažovateľ vo svojom návrhu na začatie konania uviedol nesprávnu adresu odporkyne, v dôsledku čoho došlo k spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní v dĺžke siedmich mesiacov, počas ktorých okresný súd zisťoval adresu odporkyne. Uvedené obdobie ústavný súd nezapočítal do obdobia zistených prieťahov konania okresného súdu. Na druhej strane vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ sa v predmetnom konaní zúčastňoval vytýčených pojednávaní, okresnému súdu predložil požadované podklady pre rozhodnutie a za účelom ochrany svojho základného práva využil opravné prostriedky, ktoré mu zákon na jeho ochranu poskytuje, ústavný súd nemohol jeho správanie považovať za také, ktoré by podstatnou mierou prispelo k celkovej neprimerane dlhej dobe konania v predmetnej veci.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil dlhé obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Prvé obdobie nečinnosti okresného súdu začalo 26. mája 1999 po uskutočnenom pojednávaní, ktoré bolo odročené za účelom rozšírenia okruhu účastníkov konania o pestúnov maloletej, a trvalo až do 4. septembra 2001, keď okresný súd uznesením č. k. 12 C 306/97-35 rozhodol o rozšírení okruhu účastníkov konania o pestúnov maloletej, teda dvadsaťsedem mesiacov (dva roky a tri mesiace). Druhé z období nečinnosti okresného súdu bolo v rámci preskúmaného konania ústavným súdom zistené v období od 4. septembra 2001, teda od vynesenia uznesenia č. k. 12 C 306/97-35, a trvalo šesťnásť mesiacov (jeden rok a štyri mesiace) až do 15. januára 2003, keď vo veci konajúca sudkyňa vykonala v predmetnej veci viacero úkonov smerujúcich k príprave pojednávania.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako šesť rokov a sedem mesiacov. Z uvedenej doby podstatnú časť (takmer tri roky a sedem mesiacov, t. j. teda viac ako polovicu) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní v dôsledku nečinnosti okresného súdu.

Vzhľadom na stav konania prezentovaný urobenými procesnými úkonmi vo veci, dĺžku konania vo veci, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu, v ktorej vyslovil, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (III. ÚS 14/00), argumenty predsedu okresného súdu súvisiace s veľkým nápadom vecí, ako aj s personálnymi problémami ústavný súd nemohol akceptovať.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo s'ťažovateľa bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú zdôvodnil tým, že „(...) s'ťažovateľ už 10 rokov nežije v spoločnej domácnosti so svojou (formálne stále) manželkou, 7 rokov sa s ňou kvôli nečinnosti súdu rozvádza, spoločné dieťa pochádzajúce z manželstva žije

v domácnosti s pestúnkou J. V. (druhý pestún M. V. zomrel v roku 2003) a svojim otcom, sťažovateľom. Jeho právny status je už 7 rokov neistý, resp. nekonanie súdu vo veci rozvodu jeho manželstva mu neumožňuje založiť si novú rodinu“.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa ods. 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 40 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní (tri roky a sedem mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

4. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 8 796 Sk pozostávajúcich z dvoch úkonov právnej služby v uvedenom konaní (príprava a prevzatie zastupovania a písomné podanie na súd), vyčíslenú ako jedna tretina výpočtového základu za dva úkony právnej služby 2 x 4 270 Sk a paušálnej náhrady hotových výdavkov 2 x 128 Sk v zmysle ustanovení § 13 ods. 8 v spojení s § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ak predmet sporu nie je ocniteľný peniazmi, odmena za jeden úkon právnej služby je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd - je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (III. ÚS 29/03, III. ÚS 34/03).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky výšku 12 811 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 8 796 Sk neodporuje platným právnym predpisom. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk a hodnota režijného paušálu 128 Sk. Ústavný súd preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške uplatnenej právnym zástupcom sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2004